

Driftsplan for Naturstyrelsen Hovedstaden – høringssvar fra DN

Hermed fremsendes Danmarks Naturfredningsforenings høringssvar til driftsplan for Naturstyrelsen Hovedstaden. DN's lokale afdelinger i de berørte kommuner samt DN's repræsentanter i de pågældende brugerråd har været inddraget.

Omfattende og veldokumenteret plan

DN vil gerne udtrykke stor ros for den udsendte driftsplan. Den udmønter på fin vis den velafvejede ambition for enheden, som er hæftet op på NST's overordnede vision. Naturstyrelsen er en meget vigtig aktør i at skabe en grøn hovedstad, hvilket også er en slags pejlemærke for planen. Herunder er fokus på skovens rolle i samfundets klimatilpasning vigtig, f.eks. rollen som naturlig forsinker af vand ved skybrud.

Trods et temmelig stort fokus på at bevare og skabe gode levesteder for diverse arter fylder træproduktion stadig for meget set med DN's briller; omend den nye udpegning af urørt skov og anden biodiversitetsskov, som gennemføres ved et kommende tillæg til driftsplanen, er et skridt i den rigtige retning. Den nye udpegning har DN kommenteret i et separat høringssvar, og foreningen vil følge den midlertidige drift og indfasningen tæt.

Planen beskriver de kommende ca. 15 års planlagte ændringer i driften, herunder en række særdeles positive konkrete nye projekter for biodiversitet, friluftsliv og kulturhistorie. En række hydrologiprojekter samt noget ny skovgræsning fra et allerede ret højt niveau samt nyt høslet udmærker sig.

DN håber bestemt, at enheden får gennemført hele listen af naturforbedringer i denne periode og helst mere, herunder de oplagte hydrologi- og vandløbsprojekter med åbning af rørlagte vandløb på Rygaard, frilægning af Hvidovreåbækken gennem gallopbanen i Ordrup Krat og fortsættelse af projektet i Sækkedamsmosen i Rude Skov ved at tilstoppe flere grøfter.

DN er bevidst om, at det meste af enhedens arealforvaltning styres af de nationale strategier og beslutninger. Dels om arealreservationer til biodiversitet, herunder Naturpakken. Men også om naturnær skovdrift, certificering, livstræer, naturpleje, jagt- og vildtforvaltning og gennem diverse friluftstrategier.

Planen udtrykker en fin bevidsthed om landskabsværdier og konkrete tiltag for bl.a. sigtelinjer og mere variation i landskaberne fra meget tæt til lidt mere lysåbent i visse skove og fra helt åbent til holme med bevoksning på dele af Kalvebod Fælled.

DN vil gerne rose Naturstyrelsen for at fastholde fokus på den meget langsigtede omlægning til naturnær skovdrift for produktionsarealet. Skovudviklingstyperne giver gode, overordnede langsigtede mål at stile efter. Udviklingstypen Bøg udgør en væsentlig del af skovene, og her er det vigtigt at huske, at den i litteraturen er beskrevet med op til 30 % indblanding af andre træarter, herunder rødgran, som fortsat bør findes som indblanding i Hovedstadens skove, hvilket i planen især nævnes for Rude Skov. Uden indblandingsarter kan det blive meget monotont, f.eks. i en mindre skov som Bistrup Hegn, der er udlagt som "ren" bøg.

DN bakker op om en løbende og gentagen udpegning af livstræer til naturligt forfald (flere steder i planen bruges begrebet evighedstræer, hvilket er lidt forvirrende). Foreningen vil pointere, at det er vigtigt at komme tidligt ind i omdriften og beskytte de træer, som kan udvikle sig til biodiversitetstræer. Ved hugstmodenhed er de fleste krogede, tvegede, storkronede eller undertrykte træer, kort sagt dem med mange mikrohabitater, for længst fjernet.

DN er som udgangspunkt positiv til følgende citat fra afsnittet om Naturnær skovdrift, men vil gerne påpege, at produktionen af træ isoleret set altid vil være mere skadelig end gavnlig for biodiversiteten, da bevoksningerne generelt (trods diverse hensyn) ensrettes mod en jævn og høj tilvækst af træer uden mikrohabitater og af et fåtal træarter, samt at træerne foruden nogle relativt få livstræer fældes længe inden de kommer til at udgøre værdifulde levesteder for de fleste arter af svampe, insekter, fugle, flagermus m.m.: *"Naturstyrelsen Hovedstaden værner om enhedens gamle, værdifulde løvskove og store lysåbne naturarealer. Arealerne drives, så den biologiske mangfoldighed øges, og så produktionen af bæredygtigt kvalitetstræ i skovene understøtter udviklingen i biodiversiteten."*

Materialet er grundigt og velskrevet – og udgør en temmelig overvældende mængde informationer... Et faktaark kunne være en god idé.

Forslag til højere ambitionsniveau

Naturmæssigt særligt værdifulde skove – beskyt alle og inkluder dem aktivt i områdeplanerne

DN ønsker et betydeligt højere ambitionsniveau i forvaltningen af de kortlagte naturmæssigt særligt værdifulde skove (skovlovens § 25). Af planen fremgår det at *"På de konkrete § 25-arealer vil der, i den naturnære skovdrift, være et særligt fokus på at beskytte de naturværdier, der er grundlag for udpegningen. Er 10 gamle træer f.eks. grundlag for kortlægningen, vil driften have fokus på at sikre disse træer."* Dette er slet, slet ikke tilstrækkeligt til at sikre og udvikle de biologiske værdier i disse unikke små klatter skov (4 % af hele skovarealet under Naturstyrelsen, fraregnet kortlagte skovnaturtyper i Natura 2000-områder, og hele 33 % for NST Hovedstaden). De 10 gamle træer (som eksempel) er jo blot minimumsniveauet for at det pågældende skovområde opfylder et af kortlægningskriterierne i nøglen.

Der bør i stedet tages udgangspunkt i den konkrete beskrivelse af naturværdierne, som er lavet for hvert enkelt kortlagt område som en del af feltarbejdet. Den dokumenterede naturmæssige status bør både bevares i sin helhed og udvikles til endnu bedre levesteder. Disse områder udgør i mange tilfælde de allersidste rester af varierede, relativt naturlige skove. Det vil være en katastrofe, hvis de barberes ned til en misforstået minimumsværdi; og desuden i strid med certificeringsreglerne for områder af høj bevaringsværdi.

Vi er bevidste om, at en del af §-25 arealerne indgår i de nye foreslåede udpegninger til urørt skov og anden biodiversitetsskov eller i fredninger, som muligvis indeholder en vis beskyttelse, men alle de kortlagte værdier er ikke tilstrækkeligt beskyttet. Naturstyrelsen bør omgående lave en frivillig beskyttelse af disse naturperler og indarbejde dem i områdeplanerne for at sikre og udvikle de biologiske værdier.

Natura 2000 og naturtyper – basissikring er langt fra tilstrækkeligt

Enhedens skovdækkede Natura 2000-områder består typisk allerede i dag af græsningsskov eller urørt skov og der gøres en stor indsats for at forbedre naturtilstanden, herunder satsningen for eghjorten, som også gavner mange andre arter knyttet til de rigtigt gamle løvtræer.

Det fremgår dog ikke tydeligt af planen, er der generelt skulle være bestemmelser om at opnå gunstig bevaringsstatus for naturtyperne og arterne indenfor planperioden. Tværtimod henvises der i planen for skovnaturtyperne til basissikring, som langt fra er tilstrækkeligt til at områderne kan spille den nøglerolle i at nå EU's biodiversitetsmål, som det er besluttet, at de skal¹. DN anbefaler, at der arbejdes meget målrettet med en aktiv forbedring af naturtyperne og forholdene for både udpegningsarter og typiske arter (som Danmark dog endnu ikke har udpeget - som eneste land i EU).

Citattekst fra driftsplanens afsnit om Natura 2000:

"For skovnaturtyperne er der en generel forskrift i plejeplanerne om basissikring af skovnaturtypen. En del af skovnaturtypeforekomsterne er omfattet af naturskogsstrategiens udlægning af urørt skov og gamle driftsformer. På disse arealer vil kravet om basissikring som udgangspunkt allerede være opfyldt. For de øvrige driftsarealer er driftsplanens udlæg af skovudviklingstyper sket i overensstemmelse med Natura 2000 plejeplanernes krav om basissikring af skovnaturtypen. De anvendte hugst- og kulturmodeller for de pågældende arealer respekterer basissikringen og krav om opretholdelse af træer til naturligt henfald."

Følgende er overordnet set positivt for de lysåbne naturarealer:

"Der er i 2016 revideret plejeplaner for alle Naturstyrelsens lysåbne Natura 2000-arealer. Plejeplanerne skal senest være realiseret med udgangen af år 2021."

Biomasse og klima

Har Naturstyrelsen nogle klimamål for arealerne og forvaltningen? Det ville være relevant at planen forholder sig mere direkte til klimaeffekter af forvaltningen, både i form af kulstoflager i levende og død biomasse inkl. i jorden, andre klimagasser end CO₂ samt effekt af det skovede træ. Skov har en helt enestående nøglerolle i klimaregnskabet og skal i de kommende årtier også fungere som en meget vigtig netto-optager af kulstof og derved skabe negative emissioner, som er nødvendige for at nå Paris-målet om maksimalt 1,5-2 graders global temperaturstigning. Se også nedenstående afsnit om kulstoflagring.

Biodiversitetsmål for naturpleje

Har Naturstyrelsen konkrete biodiversitetsmål for hvert enkelt lysåbent naturområde samt skovbevokset område udlagt til biodiversitetsformål? Vi er usikre på, om der eksisterer sådanne mål, hvor specifikke de er, om forvaltningen bliver fulgt op og evalueret mod dem og hvor de i så fald kan ses af interesserede borgere. Analysen af naturværdi og plejebestand på en skala fra 1-4 anses ikke fyldestgørende, om end det er en god første screening. Det er godt, at 55 % af de lysåbne arealer opfylder kriterierne for at klassificeres som beskyttet lysåben natur (§3), men målet er vel 100 %?

¹ Målsætninger i EU's biodiversitetsstrategi mod 2020

MÅL 1: FULDSTÆNDIG GENNEMFØRELSE AF DIREKTIVERNE OM FUGLE OG LEVESTEDER

Standse statusforringelsen for alle arter og levesteder, der er omfattet af EU-naturlovgivning, og realisere en mærkbar og målelig forbedring i deres tilstand, således at der i forhold til de nuværende vurderinger i 2020 vil være: i) 100 % flere levestedsvurderinger og 50 % flere artsvurderinger i medfør af habitatdirektivet, der opviser en forbedret bevaringsstatus, og ii) 50 % flere artsvurderinger i medfør af direktivet om fugle, der opviser en sikker eller forbedret status.

Tjek af driftsplanen mod DN's mål for de danske skove

Danmarks Naturfredningsforenings politik "Vildere Skove" (www.dn.dk/politik) indeholder otte helt konkrete mål for skovene. De syv af dem er relevante for Naturstyrelsen og sættes her kort i forhold til driftsplanen:

Alle skovejere kender sin skovs perler i 2020

Kommentar: Det er yderst positivt, at Naturstyrelsen har fået betydeligt mere viden de seneste år om forekomsten af naturperler, dels med registreringen af naturmæssigt særligt værdifulde skove og dels med 2020-analysen og andre analyser i regi af Naturpakken. Naturstyrelsen er vel nogenlunde i mål her, og det er naturligvis vigtigt at holde grundlaget løbende opdateret, herunder passe-på-kortet. Se kommentar til forvaltning af registrerede naturperler ovenfor.

20 procent af Danmarks skovareal ligger urørt af træproduktion i 2030

Kommentar: Danmark er meget langt fra målet og selv med den nye udpegning i kraft af Naturpakken når tallet blot op omkring fire procent. Det er naturligvis positivt, at NST Hovedstaden har ligget højt lige fra den gamle naturskogsstrategi (primært græsningsskov) og også får en stor andel af den nyudpegede urørte og anden biodiversitetsskove. Naturstyrelsen og andre offentlige ejere opfordres til i endnu højere grad tage førertrøjen på og det er efter DN's mening ikke tilstrækkeligt, at NST med Naturpakken kommer op på det landsgennemsnit, som DN anbefaler for hele landet med udgangspunkt i forskeranbefalinger.

20 dynamiske skovlandskaber over 1000 hektar, overlappende med arealet urørt skov i 2030

Kommentar: Naturstyrelsen Hovedstaden arbejder allerede med store, forholdsvis sammenhængende skovlandskaber, især Dyrehaven/Jægersborg Hegn og Kalvebod Fælled/Kongelunden. Der bør arbejdes videre med at styrke de økologiske sammenhænge og muligheden for mere dynamiske og relativt selvforvaltende naturlandskaber, inkl. brugen af forskellige græssende dyr under forholdsvis naturlige former/græsningstryk.

100 procent af træproduktionen er certificeret i 2030

Kommentar: Her er Naturstyrelsen i mål.

Dobbelt så mange besøg i skovene.

Kommentar: Naturstyrelsen Hovedstaden gør et meget stort og vigtigt arbejde med at understøtte befolkningens friluftsliv, som en del af ambitionen om en grøn hovedstad. Koordineringen af de mange forskellige brugergrupper samt vedligeholdelse af faciliteterne er generelt allere værd, men det er også vigtigt at sige nej til nye friluftaktiviteter, der kan foregå uden for skovene, og især hvis aktiviteten vil forringe naturen som levested og/eller mulighederne for andre naturoplevelser i skovene.

20 % af Danmark er dækket af skov i 2050

Kommentar: Så vidt vi kan se, indgår der 80 ha skovrejsning i planen, men kun som et muligt projekt af 3. prioritet (Kongelunden). DN anbefaler, at landbrugsarealer omlægges til skov, evt. ved naturlig tilgroning, i det omfang det ikke vurderes mere relevant at omlægge til lysåben eller våd natur. DN anbefaler endvidere, at Naturstyrelsen sammen med andre parter atter opkøber arealer til at genetablere skove på. Tidligere skovrejsningsprojekter anerkendes og

roses. Målet er helt afgørende for at skovene kan trække nok kulstof ud af atmosfæren i det næste kritiske århundrede. Samtidig bidrager skovetablering med mange andre samfundsgoder på kort, mellemlang og lang sigt.

Skovens lager af kulstof er steget med 50 % i 2050

Kommentar: Driftsplanen beregner, at den levende vedmasse vil stige 8 % i planperioden. Det er selvsagt betydeligt bedre end et stabilt eller faldende lager, men slet ikke tilstrækkeligt set i lyset af klimaudfordringen. Vi anerkender dog, at der er et forholdsvist højt nuværende lager i levende vedmasse på enheden. Hertil kommer lagring i lidt større andele dødt ved efterhånden i form af udgåede (tidligere) livstræer samt eventuel ny skovrejsning.

Øvrigt

Et par bemærkninger til nogle af de konkrete indsatser i planen:

"Lindealleerne i Slotshaven (Hørsholm, afd. 925) renoveres." Det bør som udgangspunkt gøres løbende for at bevare levesteder i de enkelte gamle træer længst muligt – en løbende udskiftning af allé-lindetræer er blandt andet gjort med succes i Kongens Have i København.

"Ege-skovbrynet ud til Tårnbæk forynges." DN håber, at det vil ske skånsomt, så levesteder i de gamle træer bevares længst muligt.

Jægersborg Hegn: *"Underskoven ryddes i afd. 37b mellem Strandmøllevej og Tuemose Slette. De store bøge bibeholdes"* Formålet er nok at skabe fri sigt, men DN henstiller til at gamle, undertrykte træer, som er meget vigtige levesteder, også bevares sammen med nogle blomstrende og/eller sjældne buske.

Findes der en tilgængelig evaluering af de gennemførte tiltag for biodiversitet, landskabsoplevelse og friluftsliv i sidste planperiode?

Det kunne være relevant at opgøre andelen af hjemmehørende træarter i stedet for udelukkende fordelingen af løv/nål (her tænkes på f.eks. rød-eg og skovfyr). Det bliver i takt med mere varierede skovbevoksninger desuden stigende relevant at få opgjort træartsfordeling lidt mere detaljeret end blot til hovedtræart.

Vi regner med at driftsplantillægget, som skal implementere Naturpakken også vil beskrive og analysere, hvad der skal ske med de plukhugstområder, som havner udenfor de nye udpegninger – herunder en analyse af om de bevarede eller genskabte naturværdier kan bibeholdes og videreudvikles tilstrækkeligt ved almindelig naturnær skovdrift. På denne enhed omfattes de fleste arealer dog af de nye udpegninger.

Lokalt input om Naturstyrelsens områder i Lyngby-Taarbæk Kommune

Kontakt: Formand for DN-Lyngby-Taarbæk Hans Nielsen, lyngby-taarbaek@dn.dk

DN Lyngby-Taarbæk synes, at driftsplanen indeholder mange gode forslag, og vi har ikke forslag til forbedringer i Lyngby-Taarbæk, da Dyrehaven jo i forvejen drives meget naturvenligt.

Lokalt input om Naturstyrelsens områder i København Kommune

Kontakt: Brugerrådsrepræsentant og medlem af bestyrelsen i DN-København Ove Løbner, o.loebner@vip.cybercity.dk

DN-København har ingen bemærkninger til de i driftsplanen indeholdte områdeplaner for Kongelunden og Kalvebod Fælled, som vi finder er ganske udmærkede.

Lokalt input om Naturstyrelsens områder i Rødovre Kommune

Kontakt: Bestyrelsesmedlem i DN-Rudersdal Anne-Mette Ibsen, amdi.ibsen@gmail.com

I arbejdet med udvikling af højere biodiversitet og mere vild natur er der behov for at lave noget ravage fra store dyr, brand m.m., og på alle måder have fokus på at skabe varierede skove med lysninger og træer i forskellige aldre. Friluftslivet bør tilpasses naturens bæreevne i de forskellige skove, så følsomme arter ikke lider overlast. Der bør ikke hugges for hårdt i skove inden de udlægges til biodiversitetsformål.

Lokalt input om Naturstyrelsens områder i Rudersdal Kommune

Kontakt: Formand for DN-Rudersdal Michael Olesen, rudersdal@dn.dk

Det er med stor interesse at vi har læst forslag til driftsplaner for de statslige skovområder der vedrører Rudersdal Kommune. Der er tale om rigtig gode tiltag der begunstiger både adgangsforhold og naturhensyn. Især er det tilfredsstillende at initiativerne til en forbedret adgang har naturoplevelsen i sigte og kun i mindre omfang en mere forlystelsespræget og selvberørende benyttelse af skoven som mål.

På natursiden er en genskabelse af skovens naturlige hydrologi generelt for underprioriteret.

Tanker om at udvide skoven som oplevelsesrum via indgåelse af partnerskaber med kommune, fonde, foreninger og borgere, hilses meget velkomment. Forvaltet i overensstemmelse med de statslige og kommunale planer om mere natur og biodiversitet, vil det styrke bestræbelserne med at få skovene solidt indplaceret i det grønne Danmarkskort. Især samarbejdet mellem kommune og statsskovene med bevarelse, vedligeholdelse og forbedring af naturværdierne i skoven, vil være et godt grundlag for planlægning og helhedstænkning til sikring af skovene som et af de ypperste elementer i den danske natur.

I de fremlagte driftsplaner melder der sig nogle spørgsmål og uklarheder.

1. For eksempelvis Jægersborg Hegn og Rude Skov er der gennemgående fremlagt nogle gode initiativer der går på pletvis naturgenoprettelse og adgangshensyn, men intet om hvordan hugsten i de kommende år skal foregå (hvilket vel det meste af driften går ud på?).
2. I forhold til de store linjer, mangler driftsplanerne helt at forholde sig til planerne om mere urørt skov og biodiversitetsskov. I vores kommune (Rudersdal), har vi således både Jægersborg Hegn og Rude Skov der er omfattet af disse planer. Det kan ikke være nok, at den drift der udføres i disse skove fra nu af skal understøtte målsætningen om max biodiversitet og derfor kun i meget begrænset omfang tillade hugst. DN har kommenteret udpegningen i separat høringsvar og forholder sig til de kommende tillæg til driftsplanen i form af forvaltningsplaner for de nye udpegninger.

Biodiversiteten er generelt alvorlig truet af skovhugst. Bestræbelserne på at opnå en så høj biodiversitet fra de mindste til de største som muligt, bør grundlæggende indgå i de basale driftsplaner for skovene. Desuden betyder skovenes nære beliggenhed til København en intens og mangeartet færdsel i skoven. Der bør videst mulig drages omsorg for, at denne færdsel ikke hindrer en udnyttelse af skovens biodiversitetspotentiale.

Meget af den eksisterende skovhugst virker ofte uforenelig med målet om en sund og varieret skovnatur. I stort set alle statskovsarealer i Rudersdal Kommune ligger der bunker af stablede stammer der for længst har overskredet sidste dato som gavntre. Disse oplagringer ses eks i

Ravnholmskoven, Geels skov og Trødrødskov. Skæbnen af dette træ bliver formentlig flis og biobrændsel. Statsskovsarealet i Danmark har efter vores mening slet ikke en størrelse der bør tillade den form for anvendelse af træerne. For at føje spot til skade, har der ofte i forbindelse med nedbrydningen af træmassen nået at indfinde sig et liv, der samtidig forgår når træbun-kerne endelig bliver fjernet.

Vi mener også at der tages alt for mange af de største og ældste træer. Især i lyset af ovenstående, virker det ofte skræmmende når store træer indgår i stablerne som biobrændsel. Endvidere giver den måde hugsten foregår på f.eks. skrænterne i Ravnholmskoven en for nem adgang for MtB kørsel uden for skovstierne. Bestræbelserne bør være en indretning af skovene med stille-zonering i f.eks. Ravnholmskov og Rudeskov og selvfølgelig i Jægersborg Dyrehave fra Mølleåen og mod nord inkl. Bøllemosen.

Geels skov er pga. nærhed af Kongevej og stationer oplagt til aktivitetsskov som nuværende. Dog foreslås der stadig hugst af nåleskov. Dens status som hundeskov og MtB bane kørsel og rollespil kan også omfatte den vestlige del af skoven beliggende mellem Kongevej og jernbane.

Rudeskov bør som helhed med biodiversitet også omfatte den del af Rudeskov som ligger øst for Hørsholm Kongevej af hensyn til de to store søer samt Søllerød Naturpark.

Generelt er geologien i området meget spændende og hermed tages med lige fra tunneldalene ved Mølleåen i NNV retning mod Sjælsø. Istiden fremgår tydeligt i Kirkeskoven, Rudeskov, Søllerød Naturpark og Femsø lyng ved Høsterkøb.

Kulturhistorisk er stendiger, bronzealder høje, overdrev arealer, tidligere transportveje gennem skovene væk fra Kongevejene meget vigtige at tilgodese.

DN er gerne fortsat i dialog om udvikling af biodiversitet og andre værdier på arealerne under Naturstyrelsen Hovedstadens forvaltning.

Med venlig hilsen

Nora Skjernaa Hansen
Skovpolitisk rådgiver i DN